

NOTAT

18. november 2021

Årlig status på forsvarsindustriområdet – 2020

1. Resumé

Udenlandske leverandører af forsvarsmateriel blev i 2020 pålagt nye forpligtelser til at indgå i industrisamarbejde med danske virksomheder på forsvarsområdet for ca. 1,4 mia. kr.

I 2020 afviklede udenlandske leverandører forpligtelser til industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 1,9 mia. kr. Afviklingen vedrørte i alt 125 danske virksomheder. 25 virksomheder tegnede sig for ca. 95 pct. af afviklingen.

Ved udgangen af 2020 var den samlede udestående forpligtelse for udenlandske leverandører (dvs. differencen mellem leverandørernes samlede forpligtelse og godkendt afvikling) på ca. 2,4 mia. kr.

Ud af den samlede udestående forpligtelse til industrisamarbejde på ca. 2,4 mia. kr. havde de udenlandske leverandører ved udgangen af 2020 fået forhåndsgodkendt udviklingsprojekter med danske virksomheder for ca. 6,7 mia. kr., som forventes at blive afviklet over de kommende år.

Generelt foregår de udenlandske leverandørers afvikling af forpligtelser til industrisamarbejde i overensstemmelse med de aftaler om industrisamarbejde, som de udenlandske leverandører har indgået med Erhvervsstyrelsen.

Under F-35 programmet har danske virksomheder til og med seneste af-rapportering fra hovedleverandører Lockheed Martin og Pratt & Whitney modtaget ordrer for samlet ca. 787 mio. US dollars i programmets levetid.

I testprogrammet "European Defence Industrial Development Programme" (EDIDP) var der danske aktører med i 14 af de i alt 42 projekter godkendt til EU-støtte i 2019 og 2020. De danske aktører har sikret et samlet hjemtag på ca. 50 mio. DKK.

2. Reglerne for industrisamarbejde

Rapporten indeholder status for tre overordnede områder:

- Industrisamarbejde med udenlandske leverandører til Forsvaret
- Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA
- Dansk deltagelse i testprogrammet for den europæiske forsvarsfond

ERHVERVSSTYRELSEN

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Tlf. 35 29 10 00
Fax 35 29 10 01
CVR-nr 10 15 08 17
E-post erst@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVSMINISTERIET

For at sikre den operative evne til at løse opgaver på forsvarsområdet nu og i fremtiden gennemføres der løbende forsvars- og sikkerhedsrelaterede anskaffelser. Dette omfatter alt fra små lokale køb til store anskaffelser af eksempelvis skibe, fly og helikoptere samt kampvogne og øvrige våbensystemer. Hovedparten af større forsvarsrelaterede materielanskaffelser foretages på det internationale marked via internationale systemleverandører. International forsvarsindustri leverer ofte færdige våbensystemer og teknologier, som er nødvendige for, at særligt Forsvaret har den påkrævede kampkraft og materielsammenfald med allierede.

Ved anskaffelser på det internationale marked er det en prioritet, at danske forsvarsvirksomheder har adgang til at indgå i strategiske forsvarsindustrielle forsyningskæder. På forsvarsområdet udmønter det sig ved at pålægge udenlandske leverandører forpligtelser om at indgå i industrisamarbejde med danske virksomheder. Udenlandske leverandører af forsvarsmateriel kan forpligtiges til at samarbejde med danske virksomheder, fx ved at indgå i modkøb, hvis Forsvarsministeriet vurderer, at samarbejde er nødvendigt for at varetage Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser.

Erhvervsstyrelsen indgår og forvalter de konkrete industrisamarbejdsaftaler med de udenlandske leverandører. Formålet er at fastholde og udvikle nødvendige forsvarsindustrielle kompetencer og kapaciteter i Danmark.

I henhold til de administrative retningslinjer for industrisamarbejde kan udenlandske leverandører af forsvarsmateriel forpligtes til industrisamarbejde, hvis en konkret vurdering viser:

- at industrisamarbejde er nødvendigt for at varetage Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser,
- at konkurrencen på det civile marked ikke skævvrides, og
- at anskaffelsen overstiger 50 mio. kr.

Den nationale forsvarsindustrielle strategi fra 2014 beskriver Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser og forsvarsindustriens betydning for varetagelsen deraf, samt de indsatsområder myndighederne arbejder med for at fremme dansk forsvarsindustri.

De administrative retningslinjer for industrisamarbejde, der trådte i kraft den 1. juli 2014, og den nationale forsvarsindustrielle strategi fra 2014 er tilgængelige på Erhvervsstyrelsens hjemmeside: <https://erhvervsstyrelsen.dk/formaal-og-grundlag>.

Regeringen offentliggjorde en ny strategi for dansk forsvarsindustri d. 13. august 2021. Den nye strategi er tilgængelig på Erhvervsstyrelsens hjemmeside: <https://erhvervsstyrelsen.dk/regeringens-strategi-dansk-forsvars-industri-2021>.

I 2021 har regeringen desuden vedtaget nye administrative retningslinjer for mulige foranstaltninger til sikring af en forsvarsindustriel effekt i Danmark, herunder industrisamarbejde. Retningslinjerne trådte i kraft d. 9.

september 2021 og finder derfor ikke anvendelse for tallene i denne statusrapport. Industrisamarbejdsaftaler indgået under de tidligere regler for industrisamarbejde gælder uændret, indtil de udløber.

3. Status for indgåelse af industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde i 2020

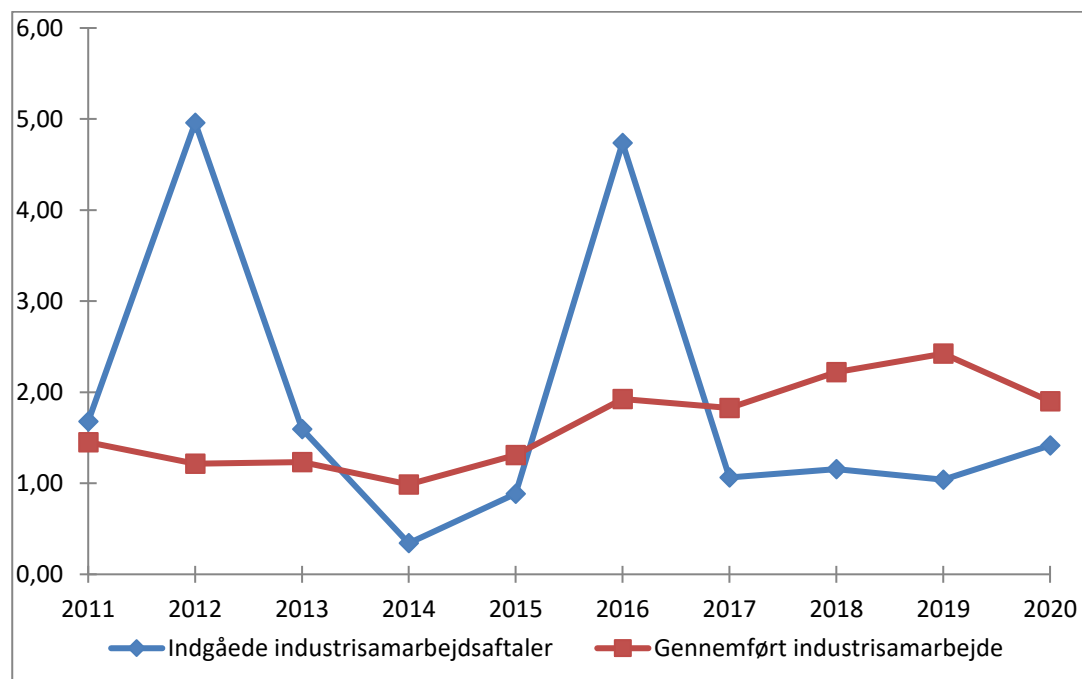
Erhvervsstyrelsen har i 2020 indgået nye industrisamarbejdsaftaler med udenlandske leverandører for et samlet beløb på ca. 1,4 mia. kr., hvilket er på niveau med beløbet på ca. 1,0 mia. kr. i 2019.

Pr. 31. december 2020 var der 59 aktive industrisamarbejdsaftaler, hvilket er det samme antal som der var pr. 31. december 2019. (55 i 2019)

På baggrund af de årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder har Erhvervsstyrelsen opgjort, at der i 2020 blev gennemført industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 1,9 mia. kr. Dette udgør et fald i forhold til 2019, hvor der blev gennemført industrisamarbejde for ca. 2,4 mia. kr.

Det bemærkes hertil, at udviklingen i indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde ikke nødvendigvis følger hinanden år for år. De udenlandske leverandører har gennemsnitligt ca. 10 år til at afvikle deres forpligtelse, og da det ofte tager lang tid at forberede og igangsætte udviklingsprojekter, er det naturligt med en forsinkelse på nogle år mellem udviklingen i indgåede aftaler og udviklingen i gennemført industrisamarbejde.

Figur 1: Værdien af indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde, 2011-2020 (mia. kr.)

Note: Figuren viser værdien af de indgåede aftaler om industrisamarbejde i perioden 2011-2020 sammenholdt med gennemført industrisamarbejde. Det gennemførte industrisamarbejde opgøres som værdien af gennemførte udviklingsprojekter og ordrer placeret hos danske virksomheder i de pågældende år.

Kilde: Erhvervsstyrelsens beregninger på baggrund af indgåede kontrakter og årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder.

Status for gennemført industrisamarbejde gennem købsordrer og udviklingsprojekter

De udenlandske leverandører gennemfører industrisamarbejde i Danmark enten som forsvarsrelaterede købsordrer placeret hos danske virksomheder eller som udviklingsprojekter med danske virksomheder, hvor de udenlandske leverandører medvirker til at udvikle nye kapaciteter og kompetencer hos de danske virksomheder.

Målt i værdi har de udenlandske leverandører tidligere overvejende gennemført industrisamarbejdet som købsordrer, hvorimod der fra 2016 og frem er sket en markant udvikling, idet industrisamarbejde her hovedsageligt er gennemført via udviklingsprojekter.

I 2020 blev der gennemført industrisamarbejde for ca. 791 mio. kr. som købsordrer, svarende til ca. 42 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 846 mio. kr. svarende til ca. 35 pct. i 2019). Købsordrerne var fordelt på 125 danske virksomheder (mod 115 i 2019).

I 2020 blev der gennemført udviklingsprojekter for ca. 1,1 mia. kr. svarende til ca. 58 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 1,6 mia. kr. svarende til ca. 66 pct. i 2019). Udviklingsprojekterne var fordelt på 18 danske virksomheder (mod 15 i 2019).

Den overordnede tendens fra 2016 og frem er, at andelen af industrisamarbejde, der afvikles gennem udviklingsprojekter, er stigende. Dette kan forklares af, at afviklingen af industrisamarbejde i de administrative retningslinjer for industrisamarbejde fra 2014 indskrænkes til udelukkende at gælde forsvarsmateriel. Derudover kræves det, at afviklingen relaterer sig til den konkrete anskaffelse af forsvarsmateriel eller tilsvarende materiel. Formålet er at sikre de væsentlige danske sikkerhedsinteresser i relation til den enkelte anskaffelse af materiel på baggrund af en konkret vurdering. Dette fokus vil alt andet lige styre afviklingen i retning af mere højteknologiske samarbejder mellem leverandørerne og danske virksomheder, hvilket forventes at øge afviklingen via udviklingsprojekter relativt til købsordrer.

Berørte danske virksomheder

Der blev i 2020 afviklet industrisamarbejde hos 125 danske virksomheder mod 115 danske virksomheder i 2019. 25 virksomheder tegnede sig i 2020 for ca. 95 pct. af afviklingen mod ca. 98 pct. i 2019. Ca. 55 pct. af afviklingen var koncentreret hos 5 virksomheder (mod ca. 58 pct. i 2019).¹

4. Status for udenlandske leverandørers samlede industrisamarbejdsforpligtelser i Danmark

Erhvervsstyrelsen overvåger løbende, at de udenlandske leverandører lægger ordrer eller afvikler projekter i henhold til deres forpligtelser. Dette sker for at sikre, at afviklingen sker inden for de fastsatte frister i industrisamarbejdskontrakterne.

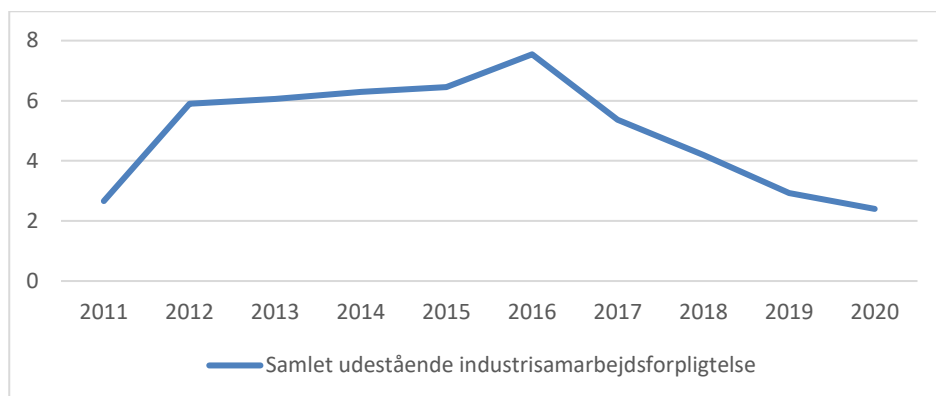
Afviklingen af industrisamarbejdsaftaler mellem Erhvervsstyrelsen og de udenlandske leverandører forløb generelt tilfredsstillende i 2020.

Med udgangen af 2020 var den samlede udestående forpligtelse på ca. 2,4 mia. kr. Den udestående forpligtelse er differencen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.² Til sammenligning var den samlede udestående forpligtelse ca. 2,9 mia. kr. ved udgangen af 2019, jf. figur 2 nedenfor. Faldet skyldes dels, at der i 2020 er pålagt nye forpligtelser for 500 mio. kr. mindre, end der er gennemført industrisamarbejde for.

¹ Af hensyn til beskyttelse af virksomhedernes forretningsfølsomme oplysninger angives virksomhedsnavnene ikke.

² Størrelsen af den udestående forpligtelse svinger løbende i takt med tilkomst af nye forpligtelser og afvikling på eksisterende forpligtelser. Ligeledes opdateres størrelsen af den udestående forpligtelse (opgjort i danske kroner) dagligt i henhold til valutakursudsving. Dertil kommer evt. opsparet modkøbskredit som følge af eksisterende aftaler samt øvrige nedskrivninger, som ligeledes fratrækkes.

Figur 2: Udviklingen i den samlede udestående industrisamarbejdsforpligtelse 2011-2020 (mia. kr.)

Note: Den udestående forpligtelse er differensen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.

Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

Erhvervsstyrelsen forhåndsgodkender udviklingsprojekter mellem danske virksomheder og udenlandske leverandører. De forhåndsgodkendte projekter afskrives i takt med, at projekterne gennemføres. Et projekt kan annulleres såfremt det ikke gennemføres rettidigt.

Det aktuelle forhåndsgodkendte, men endnu ikke afviklede, beløb udgjorde pr. 31. december 2020 ca. 6,7 mia. kr. (mod også ca. 6,7 mia. kr. i 2019)³. I de kommende år forventes afviklingen af udviklingsprojekterne at nedbringe de udestående industrisamarbejdsforpligtelser betydeligt.

5. Strategiske teknologiområder

For industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer af 1. juli 2014 opgør Erhvervsstyrelsen, hvordan det gennemførte industrisamarbejde fordeler sig på de strategiske teknologiområder i den nationale forsvarsindustrielle strategi.

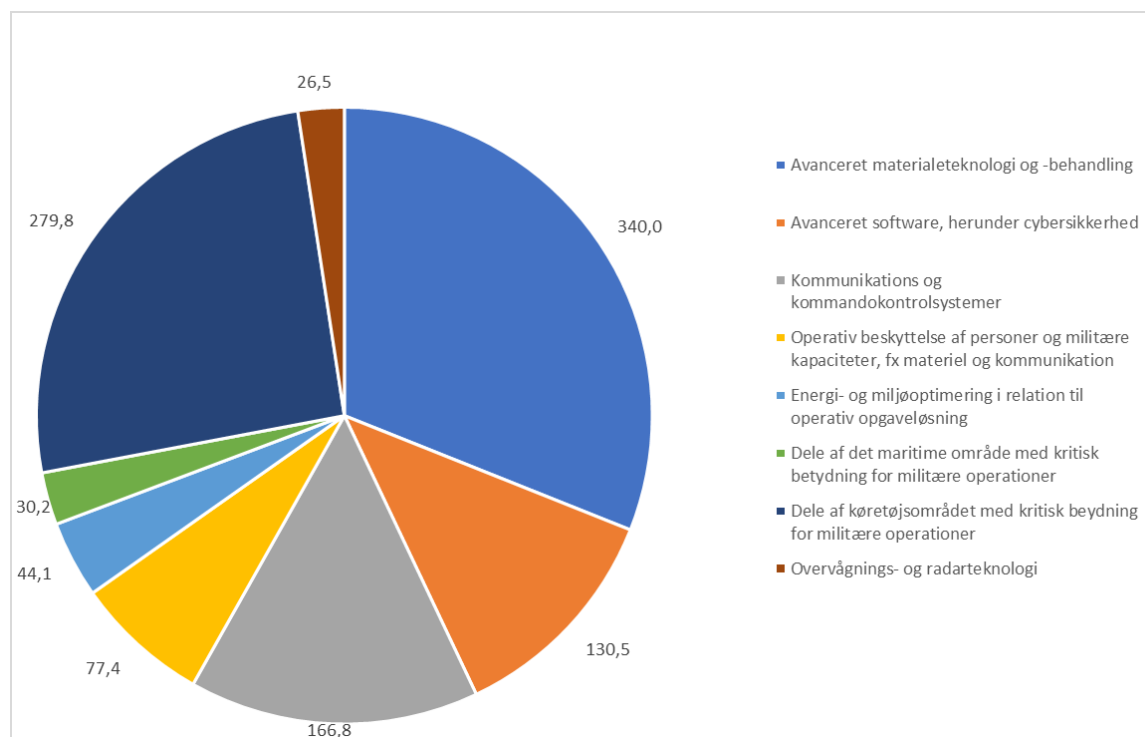
Der er i 2020 gennemført industrisamarbejde for ca. 1,1 mia. kr. på forpligtelser indgået under de administrative retningslinjer fra 2014, hvilket svarer til ca. 58 pct. af det samlede industrisamarbejde på ca. 1,9 mia. kr. i 2020.

2020 er femte år med afvikling på industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer. Nedenstående figur viser den foreløbige fordeling.

³ Årsagen til, at det forhåndsgodkendte beløb overstiger den udestående forpligtelse er, at Forsvaret køber mere ind på rammekontrakter end tidligere. Det betyder, at forpligtelsen for hver leverandør på en rammekontrakt opskrives hvert år i takt med forsvarets træk på aftalen, hvorfor den aktuelle samlede forpligtelse ikke er retvisende for den endelige størrelse heraf. Leverandørerne har dermed mulighed for at afvikle "forud" i begyndelsen af deres industrisamarbejdskontrakter.

Figur 3: Fordelingen af afvikling ift. de strategiske teknologiområder i den forsvarsindustrielle strategi fra 2014 (mio. kr.)

Note: Den forsvarsindustrielle strategi fra 2014 indeholder i alt 8 strategiske teknologiområder.

Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

6. Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA

Den 9. juni 2016 blev der indgået en politisk aftale om at anskaffe 27 F-35-kampfly. Da Danmark er et af otte partnerlande i produktion, vedligeholdelse og videreudvikling af flyet, vil anskaffelsen ikke blive omfattet af krav om industrisamarbejde. Danske virksomheder kan i stedet få tildelt ordrer efter det såkaldte *best value*-princip, hvor kvalitet, pris og leveringssikkerhed er afgørende i den indbyrdes konkurrence med de øvrige partnerlandes industrier.

Som følge af den politiske aftale om anskaffelsen, og for at støtte danske virksomheder, etablerede Erhvervsministeriet, Forsvarsministeriet, Udenrigsministeriet og Dansk Industri i marts 2017 et industripartnerskab, der skal fokusere og styrke indsatsen over for Danmarks amerikanske partnere ifm. anskaffelsen af nye kampfly til forsvaret (F-35). I 2020 er den spirende forsvarsklynge, CenSec, også blevet en del af industripartnerskabet.

7. Status på danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet

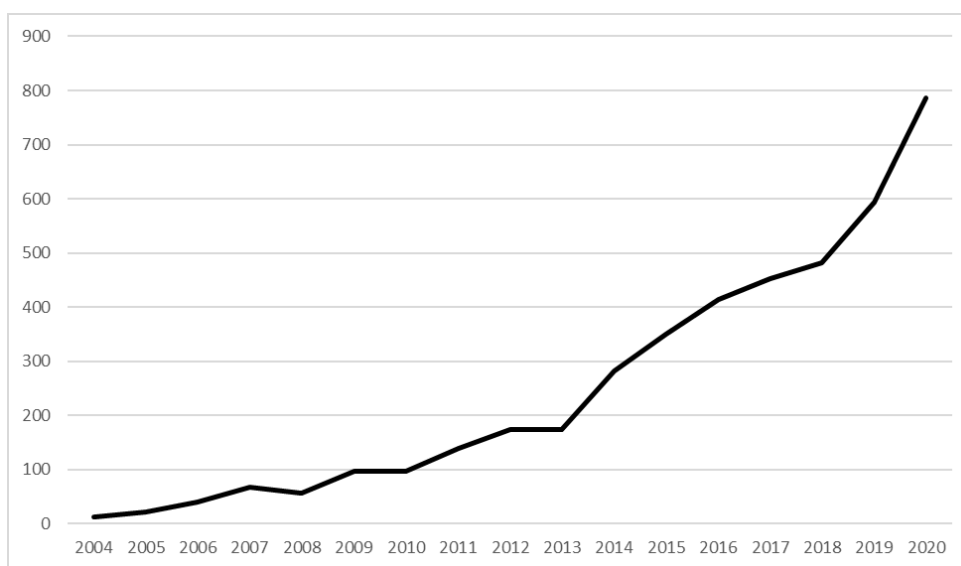
Erhvervsstyrelsen modtager halvårslige statusrapporter fra Lockheed Martin og Pratt & Whitney om danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet.

Per december 2020 har Erhvervsstyrelsen verificeret følgende ordreværdier til danske virksomheder vedr. F-35 produktion (tallene er akkumuleret ordreværdi i perioden siden Danmarks tiltrædelse af F-35-programmet i 2002 og frem til seneste statusopgørelse per december 2020):

Lockheed Martin: ca. 776 mio. USD

Pratt & Whitney: ca. 11 mio. USD

Figur 4: Dansk industriel deltagelse i JSF-samarbejdet, akkumuleret ordreværdi (mio. USD)⁴

I alt 16 danske virksomheder har samarbejdet med Lockheed Martin, mens 7 danske virksomheder har samarbejdet med Pratt & Whitney. 28 pct. af ordrevolumen er placeret direkte af Lockheed Martin, mens 1 pct. er placeret af Pratt & Whitney⁵. De resterende 71 pct. er ordrer fra Lockheed Martins underleverandører.

Baseret på en simpel fremskrivning af det historiske ordreniveau forventer Lockheed Martin, at dansk industri i programmets levetid (anslået +40 år) vil modtage ordrer fra Lockheed Martin svarende minimum til den danske stats udgifter til anskaffelsen af flyene (ca. 14,4 mia. kr.). Det er den umiddelbare vurdering, at Lockheed Martins fremskrivning fremstår sandsynlig, såfremt de nuværende leverandøraftaler og ordreniveauer med dansk industri fastholdes.

Fsva. Pratt & Whitney, er deres simple fremskrivning under niveau ift. motorens andel af købsprisen for F-35 (ca. 1,6 mia. kr.). Erhvervsstyrelsen

⁴ For årene 2010 og 2013 er der ikke foretaget verifikation, og det foregående års verificerede værdi anvendes derfor som datapunkt for grafen. Faldet i år 2008 skyldes forbedret opgørelsesmetode.

⁵ Lockheed Martin er systemleverandør på selve kampflyet, mens Pratt & Whitney leverer motoren.

lægger løbende pres på Pratt & Whitney for at få flere ordrer til dansk industri.

I takt med, at underleverandørkæderne til selve produktionen af flyene bliver mere fastlagte, vil industripartnerskabet fremadrettet have et større fokus på vedligeholdelsesdelen af JSF-programmet.

8. European Defence Industrial Development Programme 2019-2020

European Defence Industrial Development Programme (EDIDP) var et af EU's to testprogrammer for forsknings- og udviklingssamarbejde på det forsvarsindustrielle område. EDIDP udmøntede ca. 500 mio. EUR i årene 2019 og 2020 og er forløber til den Europæiske Forsvarsfond, der officielt blev lanceret i sommeren 2021. Forsvarsfonden og dens testprogrammer skal bidrage til opbygningen af en integreret forsvarsindustri base i EU ved at skabe bedre betingelser for medlemslandenes samarbejde om forskning, udvikling og indkøb af forsvarsmateriel. Formålet er at sikre en åben, innovativ og konkurrencedygtig forsvarsindustri i Europa.

Forsvarsfonden og dens testprogrammer er ikke omfattet af Danmarks forsvarsforbehold, og Danmark deltager derfor på lige fod med andre EU-medlemslande. Det skyldes, at Forsvarsfonden er fremsat med hjemmel i EU-traktatens afsnit om "Industri" og "Forskning, teknologisk udvikling og rummet" (TEUF, artikel 173, 182, 183 og 188). Dansk deltagelse i Forsvarsfonden og dens testprogrammer skal styrke dansk forsvarsevne, øge dansk konkurrenceevne og sikre dansk hjemtag af EU-midler.

Danske resultater i testprogrammet EDIDP

I 2019 var der danske aktører med i tre af de i alt 16 projekter godkendt til EU-støtte, mens der i 2020 var danske aktører med i 11 af de i alt 26 projekter godkendt til EU-støtte.

I 2019 og 2020 deltog i alt 13 forskellige danske aktører, herunder tre universiteter og 10 virksomheder. Samlet set har de 13 aktører fået etableret samarbejde med omkring 200 virksomheder og universiteter på tværs af EU og sikret et samlet hjemtag på ca. 50 mio. kr. Foruden de brede internationale samarbejder, der etableres igennem projekterne, bliver innovative danske løsninger i høj grad eksponeret for det europæiske forsvarsmarked og integreret i europæiske værdikæder.

De danske aktører har klaret sig yderst godt i testprogrammet. I 2020-ansøgningsrunden blev Danmark det femte mest succesfulde land målt på antal projekter efter Frankrig, Italien, Spanien og Tyskland. Dansk forsvarsindustri og forskningsinstitutioner har igennem testprogrammet etableret sig som vigtige og kompetente samarbejdspartnere på det europæiske forsvarsmarked.

Pr. 12. maj 2021 er ressortansvaret for Forsvarsfonden skiftet fra Erhvervsministeriet til Forsvarsministeriet.